

# Különlenyomat az Orvosi Hetilap 1933. évi szept. 9-i, 37. számából

---

A Ferenc József Tud.-Egyetem belgyógyászati klinikájának közleménye (igazgató: Rusznyák István ny. r. tanár),

## A sándorfalvi tömeges alkoholmérgezés.

Irta: *Ajtay Gyula dr.* tanársegéd.

Az alkoholmérgezés úgy heveny, mint idült formájában nálunk a leggyakoribb mérgezés. Életveszélyes heveny mérgezések is fordulnak elő, de ahhoz képes, hogy milyen kiterjedten használt élvezeti cikk az alkohol, aránylag ritkán. Érthető tehát, hogy a Szeged mellett lévő sándorfalvi súlyos, tömeges és több halálessettel végződött heveny aethylalkohol-mérgezés úgy a nagyközönség, mint a tudományos világban nagy feltűnést keltett.

Az eset története röviden a következő:

Folyó évi február hó 13-án délután erdőirtásból hazafelé ment mintegy 30 munkás. A sándorfalvi országúton szembe jött velük egy mindannyiuk által ismert szeszfőző gazda, aki törköly-pálinkát szállított szekeren, amit nem tudott eladni. Talán efeletti bosszúságában a munkások kérésére megengedte, hogy ingyen mindnyájan annyi pálinkát igyanak, amennyi csak tetszik. Más ivóeszköz hiányában gumicsövön át szívták sorban az italt a mintegy 35 l-es demijonból. Rövid idő alatt, — d. u. 5 óra tájban — valamennyien részegen estek össze és fetrengtek az országúton és a szomszéd földeken. Ilyen állapotban talált rájuk a csendőrrjárat, amelynek jelentésére a község hatósága telefonon hívta a szegedi mentőket, de mire ők kiértek, 2 mérgezett már meghalt. A mentők a legsúlyosabbnak látszó eseteket Szegedre szállították. Összesen kilencet indítottak útnak, ezek közül egy útközben meghalt. A többi részben a belgyógyászati klinikán, részben a városi közkórházban nyert elhelyezést. *Kovács* tanár úr volt szíves a közkórházi esetek adatait rendelkezésemre bocsájtani, amiért e helyen is köszönetemet fejezem ki. Így módomban van mind a 8, még életben intézetbe került esetről beszámolni.

Felvételkor, febr. 14-ére virradó hajnalban valamennyien az igen súlyos heveny alkoholmérgezés típusos képét mutatják. Arcuk kipirult, feltűnően cyanotikusak, bőrük hűvös tapintatú. Mélyen comatosusak s majdnem mindeniknek hiányzik a reflexe, a cornealis és pupillaris reflexe is hiányzik a legtöbbszörnek. Érverésük szapora s némelyiken alig tapintható. Légzésük gyér, stertorosus, leheletük erősen alkoholszagú.

Valamennyiüknek azonnal kimosták a gyomrát s jóformán tisztán pálinkaszerű folyadék ürült egyik-másiknak gyomrából. A stimulálásnak igen erőyesnek kellett lennie s mindnyájan kaptak vénába lobelint és coramint, majd bőven subcutan coffeint, camphort, cardiazolt, strychnint és ephedrint.

Sajnos azonban, a legerélyesebb kezeléssel is csak a felét sikerült megmenteni az intézetbe került mérgezetteknek. Ugyanis három közülük közvetlenül az alkohol mérgező hatása következtében halt meg. Ezeken a felsorolt therapia hatástalan volt, mert a légzőcentrum bénulásának, a szívgyengeségnek tünetei feltartóztathatatlanul fokozódtak. Egy 47 éves és egy 25 éves beteg felvétel után  $\frac{1}{2}$ , illetve 1 órával, vagyis körülbelül 12 óra múlva az alkohol elfogyasztása után halt meg; a harmadik pedig, egy 40 éves férfi, aki a fenti terapiáva egyidejűleg a közkórházban többször oxigenbelélegzést is kapott, körülbelül 24 óra múlva halt meg az alkohol elfogyasztása után. Tehát ezek haláloka direct az alkoholnak a központi idegrendszerre gyakorolt mérgező hatása volt.

Nem közvetlenül a mérgezés hatására, hanem a comás szakban kifejlődött bronchopneumonia és szívgyengeség következtében halt meg egy mérgezett, akin a teljes öntudatlanság több, mint 24 óráig tartott. Ekkor reflexei visszatértek s öntudata is kezdett tisztulni, de mindkét alsó tüdőlebensgyulladás mellett nagyfokú szívgyengesége elpusztította az állandó erőyes stimulálás ellenére is, noha fiatal, 19 éves, igen jól fejlett és jól táplált volt. Az alkohol elfogyasztása után 48 óra múlva halt meg. Halál-oka a parenchymás szerveknek, illetőleg elsősorban a szívizomnak toxikus elfajulása, amit természetesen lényegesen súlyosbított a tüdőgyulladás.

Ezek szerint a helyszínen ketten haltak meg, szállítás közben egy s a 8 intézetbe került mérgezett közül 4, tehát összesen 7 haláleset volt.

A Szegeden elhaltak boncjegyzőkönyveit *Jankovich* professor volt szíves rendelkezésemre bocsátani. Azonban, mivel a szövettani feldolgozás után a törvényszéki orvostani intézet részletesen fogja közölni az eseteket, itt csak annyit említek meg, hogy feltűnő volt az agynak és belső szerveknek nagyfokú vérbősége. Az alkoholreactio úgy a vizeletben, mint a szívburki savóban positiv volt. A pneumoniásban mindkét alsó tüdőlebensgyulladásán kívül a szívizomnak, májnak, veséknek nagyfokú zsíros elfajulása volt észlelhető. Annak az elhaltaknak, akinek gyomrát nem mosták ki, a gyomrában mintegy liternyi pálinka volt.

A 4 gyógyult eset közül csak egynek tért vissza az öntudata már 12 óra múlva a pálinkaívás után, három az erőyes stimulálás mellett is körülbelül 24 óráig öntudatlan maradt. A comás szak végén, vagy az azt követő na-

pon mindegyiknek hőemelkedése, vagy láza volt, mérsékelt vagy erős leukocytosisa balra eltolódott vérképpel. Egyiknek 37.7° volt a legmagasabb hőemelkedése s 22—23,000 a fehérvérsejtszáma 3 napon keresztül. Mivel gyuladásos jelenségeket kimutatni nem tudunk, talán a csontvelő kóros izgalmára gondolhatnánk. Még az öntudatlan állapotukban végzett elektrokardiographiai vizsgálat néhány betegen mutatott kisfokú myokarditist, különben semmi olyan eltérés nem volt megállapítható, amit a mérgezésre jellegzetesnek mondhatnánk.

Ez a tömegmérgezés annyira szokatlan eset, hogy hirtelenében önkéntelenül is methylalkohol, vagy az italnak más méreggel történt szennyezettsége jut eszébe az embernek. A mérgezésnek klinikai megjelenési formája azonban aethylalkohol mellett szólt. A methylalkohol ártalmas hatása az elfogyasztás után későbbben, akár több 24 óra múlva jelentkezik s a lefoglalt szesz vizsgálata is igazolta, hogy közönséges — s minden ártalmas anyagtól mentes — törköly volt az.

Ha az okait keressük annak, hogy minden szennyezéstől mentes törkölypálinka ilyen súlyos és sok halálessettel járó mérgezést hozhat létre, tekintettel kell lennünk arra, hogy munkában kimerült és jórészt reggel óta ételt nem fogyasztott emberek itták azt. A pálinka tehát az üres gyomorban a legkedvezőbb felszívódási viszonyokat találta. És minden bizonnyal nagy szerepe volt annak is, hogy az ingyen kapott szesz fogyasztása nem poharzatással történt, hanem, mint az életben maradt mérgezettek egyöntetűen elmondották, mindegyikük addig szívta magába a pálinkát, míg hirtelen össze nem esett.

Ennek következtében természetesen nincs is pontos adatunk arra vonatkozólag, hogy a mérgezettek személyenként mennyit fogyasztottak. A közkórházban meghaltról két felgyógyult mérgezett társa úgy mondotta, hogy 1 liternyire becsülik az általa megivott pálinkát. A gyógyultak pedig utólagos bemondásuk szerint 1—2 decilitert fogyasztottak. Mindezen adatokat azonban nehéz elfogadni, de amint már említettem, a beszállítás közben a mentőkocsiban elhaltnak gyomrában boncoláskor egy liternyi, tömény törkölypálinkának látszó folyadékot találtak. Gyomormosáskor mindegyiknek a gyomortartalma erősen alkoholszagú volt. Ha hozzávesszük ehhez azt, hogy az alkohol halálos adagja felnőtteknek *Taylor* szerint 60—180 g, a törkölypálinka pedig átlag 40% alkoholt

tartalmaz, tehát már 200 g hirtelen elfogyasztva halált okozhat, így könnyen érthető, hogy a megivott mennyiségek ilyen súlyos mérgezést hoztak létre.

*Heubach, Schmidt és Bodländer*, valamint *Strassmann* vizsgálatai szerint a szervezetbe jutott alkoholtól a bőrön át nem választódik ki semmi, a veséken át 1 és 2.5% közötti mennyiség, a tüdőkön át 0.9 és 6% közötti mennyiség, tehát a legjobb lehetőségeket véve is legfeljebb 8.5% kerül változatlanul kiválasztásra, a többi a szervezetben elég. Az elégs gyorsaságára vonatkozólag *Tamascheff* kutyákon nem életveszélyes adagok mellett azt találta, hogy 2 óra alatt 47%-a, 5 óra alatt 58%-a, 10 óra alatt 70%-a ég el a szervezetbe jutott alkoholnak és csak 24 óra alatt az egész mennyiség. Tehát ez elégs az első órában gyorsan megy e később mind lassabban. Altalában úgy is mondják a tankönyvek, hogy ha heveny alkoholmérgezéskor az öntudatlanság 12 óránál tovább tart, az közvetlen életveszedelmet jelent, ami az elégs gyorsaságáról említett adatokból érthető is.

Ezen adatoknak s mérgezetteink súlyos állapotának figyelembevételével azt mondhatom, hogy a 8 intézetben ápolott mérgezett közül meggyógyult 4 beteg esetében csak az erélyes és állandó kezelésnek köszönhető, hogy őket sikerült megmenteni.

Ehhez hasonlóan nagyszabású, több halálos áldozattal járó alkoholmérgezést csak egyet találtam a rendelkezésre álló irodalomban. 1926-ban Kölnben, egy hajószerencsétlenség alkalmával a Rajnába jutott borral telt hordót a lakosság kihalászott, számosan öntudatlanságig lérszegedtek s többen meg is haltak. Egyes esetek elszórtan gyakoribbak. Egy ember pl. fogadásból fél óra alatt megivott 3 liter, kb. 8% alkoholt tartalmazó bort s az utolsó pohárnál hirtelen, gutaütés-szerűen meghalt. *H. Fühner* közöl pl. esetet, hogy egy asszony meghülése és náthája miatt a gyógyszerek, egy tablettá Quinisa és egy Noctál bevételekor, hogy ezeket hatásosabbá tegye, kb. 10 perc alatt majdnem egész üveg óbort ivott meg s orvosi segítség nélkül légzésbénulás következtében meghalt. *Kaufmann* írja le, hogy egy 14 éves kislánynak oxyuriasisa miatt nagyanyja 370 ccm-nyi, 38% alkohol-tartalmú rumot adott beöntés alakjában per rectum, amitől az hamarosan soporosus állapotba jutott. Orvosi beavatkozásra, magas beöntésekre és camphor-injectiókra meggyógyult a beteg.

Ezen irodalmi adatok áttekintése után azt kell mondanunk, hogy a sándorfalvai tömeges, 7 halálos áldozattal végződött heveny aethylalkohol-mérgezés ritkaságszámba megy.

**Irodalom:** *H. Fühner*: Sammlung von Vergiftungsfällen. 1. k. 173. o. 1930. — *R. Kobert*: Lehrbuch der Intoxikationen. — *Kauffmann*: Dtsch. med. Wochenschr. 1925. 1788. o.

---